

HỘI KHOA HỌC LỊCH SỬ VIỆT NAM

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN

ĐẠI HỌC QUỐC GIA TP HỒ CHÍ MINH

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN

ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG

TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

KỶ YẾU TÓM TẮT HỘI NGHỊ SỬ HỌC TOÀN QUỐC LẦN THỨ NHẤT

NGHIÊN CỨU CHỦ QUYỀN QUỐC GIA
LÃNH THỔ THEO ĐỊNH HƯỚNG
TIẾP CẬN TOÀN BỘ VÀ TOÀN DIỆN
CỦA LỊCH SỬ VIỆT NAM

Hà Nội, ngày 15 tháng 6 năm 2024

HỘI KHOA HỌC LỊCH SỬ
VIỆT NAM

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHXH&NV

ĐẠI HỌC QUỐC GIA TP. HCM
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHXH&NV

ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

KỶ YẾU TÓM TẮT
HỘI NGHỊ SỬ HỌC TOÀN QUỐC
LẦN THỨ NHẤT

NGHIÊN CỨU
CHỦ QUYỀN QUỐC GIA LÃNH THỔ
THEO ĐỊNH HƯỚNG TIẾP CẬN TOÀN BỘ VÀ
TOÀN DIỆN CỦA LỊCH SỬ VIỆT NAM

Hà Nội, ngày 15 tháng 06 năm 2024

MỤC LỤC

Tiểu ban 3: CHỦ QUYỀN CỦA VIỆT NAM TRÊN HAI QUẦN ĐẢO HOÀNG SA - TRƯỜNG SA	<u>7</u>
XÁC LẬP ĐƯỜNG CƠ SỞ CỦA VIỆT NAM: NHỮNG VẤN ĐỀ CÒN TỒN TẠI VÀ ĐỀ XUẤT KIẾN NGHỊ	
GS.TS Nguyễn Bá Diến	<u>9</u>
NGUYÊN TẮC CHIẾM HỮU THỰC SỰ TRONG LUẬT QUỐC TẾ VÀ CHỦ QUYỀN CỦA VIỆT NAM TRÊN HAI QUẦN ĐẢO (VÙNG ĐẢO) HOÀNG SA VÀ TRƯỜNG SA	
GS.TS Nguyễn Bá Diến, TS.LS Nguyễn Hùng Cường	<u>30</u>
TUẦN TRA VÀ KIỂM SOÁT TÀU BÈ TẠI QUẦN ĐẢO HOÀNG SA VÀ TRƯỜNG SA DƯỚI TRIỀU NGUYỄN NỬA ĐẦU THẾ KỶ XIX	
TS Phan Tiến Dũng, Ths Nguyễn Anh Tuấn	<u>45</u>
VẤN ĐỀ CHỦ QUYỀN Ở HOÀNG SA - TRƯỜNG SA THEO HƯỚNG TIẾP CẬN TOÀN BỘ, TOÀN DIỆN VỀ LỊCH SỬ VIỆT NAM	
GS.TS Nguyễn Quang Ngọc	<u>56</u>
HOẠT ĐỘNG CHỦ QUYỀN Ở HOÀNG SA, TRƯỜNG SA DƯỚI THỜI VUA GIA LONG	
PGS.TS Đỗ Bang	<u>69</u>
HOẠT ĐỘNG CHỦ QUYỀN Ở HOÀNG SA, TRƯỜNG SA DƯỚI THỜI VUA MINH MẠNG	
NCS Lê Thị Hoài Thành	<u>78</u>
HỘI KHOA HỌC LỊCH SỬ TỈNH THỪA THIÊN HUẾ MƯỜI NĂM ĐẨY MẠNH NGHIÊN CỨU VÀ XUẤT BẢN VỀ LỊCH SỬ CHỦ QUYỀN CỦA VIỆT NAM TRÊN HAI QUẦN ĐẢO HOÀNG SA VÀ TRƯỜNG SA	
TS Phan Tiến Dũng, Ths Nguyễn Anh Tuấn	<u>88</u>
CÙ LAO RÉ - QUÊ HƯƠNG CỦA ĐỘI HOÀNG SA TỪ THẾ KỶ XVII ĐẾN GIỮA THẾ KỶ XIX	
TS Dương Hà Hiếu	<u>96</u>
CHÍNH PHỦ QUỐC GIA VIỆT NAM VÀ NGUỒN TƯ LIỆU LƯU TRỮ VỀ CHỦ QUYỀN CỦA VIỆT NAM ĐỐI VỚI QUẦN ĐẢO HOÀNG SA VÀ TRƯỜNG SA THỜI PHÁP THUỘC	
PGS.TS Đinh Quang Hải	<u>156</u>
QUÁ TRÌNH THỰC THI CHỦ QUYỀN TRÊN HAI QUẦN ĐẢO HOÀNG SA VÀ TRƯỜNG SA CỦA CHÍNH QUYỀN QUỐC GIA VIỆT NAM (1949 - 1955)	
PGS.TS Trần Nam Tiến	<u>175</u>

XÁC LẬP ĐƯỜNG CƠ SỞ CỦA VIỆT NAM: NHỮNG VẤN ĐỀ CÒN TỒN TẠI VÀ ĐỀ XUẤT KIẾN NGHỊ

GS.TS Nguyễn Bá Điển

(Viện Nghiên cứu khoa học biển và hải đảo)

Trong số hàng loạt các văn bản pháp lý quốc tế được ban hành, Công ước của Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982 (UNCLOS 1982) được coi là văn bản trụ cột, là "hiến pháp của đại dương", là một trong những thành tựu có ý nghĩa trong lĩnh vực luật quốc tế của nhân loại trong thế kỷ XX và thực sự là nòng cốt của luật biển quốc tế hiện đại. Với 320 điều khoản, 17 phần và 9 bản phụ lục đính kèm, lần đầu tiên trong lịch sử nhân loại, UNCLOS 1982 đã quy định một cách tổng thể, chi tiết các quy định về sử dụng biển và đại dương vào mục đích hòa bình. Trong đó, một trong những nội dung đặc biệt quan trọng được quy định trong Công ước này là việc xác định đường cơ sở vì đây chính là "cột mốc", là cơ sở pháp lý để các quốc gia hoạch định các vùng biển thuộc chủ quyền và quyền chủ quyền, quyền tài phán quốc gia trên biển.

Việt Nam là một quốc gia giáp biển với đường bờ biển dài, chạy dọc từ Bắc xuống Nam. Biển và hải đảo đóng vai trò đặc biệt quan trọng đối với sự nghiệp xây dựng, phát triển và bảo vệ tổ quốc cả trong quá khứ, hiện tại và tương lai. Nhận thức được vai trò này, Nhà nước Việt Nam qua các thời kỳ luôn quan tâm đến việc xác lập, thực thi chủ quyền, quyền chủ quyền và quyền tài phán của quốc gia trên các vùng biển và hải đảo. Thông qua việc ban hành các quy định về đường cơ sở và tiến hành vạch các điểm cơ sở trên thực tế, Việt Nam đã tạo lập được các cơ sở pháp lý cho việc hoạch định các vùng biển và thực hiện các quyền trên. Tuy nhiên, bên cạnh các thành tựu đã đạt được, việc xác lập đường cơ sở của Việt Nam đã bộc lộ nhiều hạn chế, bất cập, đòi hỏi phải bổ sung, hoàn thiện.

Với mong muốn làm rõ hơn các quy định của pháp luật quốc tế về đường cơ sở và cung cấp thêm cơ sở lý luận, cơ sở pháp lý và cơ sở thực tiễn cho việc hoạch định đường cơ sở của Việt Nam trên các vùng biển và hải đảo, bài tham luận này sẽ tập trung nghiên cứu các vấn đề chính như sau: i) Khái quát chung về đường cơ sở (định nghĩa, vai trò, đặc điểm, phân loại); ii) Đường cơ sở theo quy định của pháp luật quốc

tế, pháp luật nước ngoài; iii) Thực trạng các quy định của pháp luật Việt Nam về đường cơ sở và thực tiễn xác lập đường cơ sở để tính chiều rộng lãnh hải của Việt Nam trên các vùng biển và hải đảo trong mối tương quan với pháp luật quốc tế, pháp luật nước ngoài - Những vấn đề còn tồn tại và đề xuất kiến nghị. Để làm sáng tỏ các nội dung nghiên cứu, tác giả sử dụng kết hợp nhiều phương pháp nghiên cứu khác nhau, trong đó trọng tâm là phương pháp nghiên cứu tại bàn, phương pháp phân tích, đánh giá, phương pháp thống kê, phương pháp so sánh, đối chiếu, phương pháp mô hình hóa. Dữ liệu được sử dụng bao gồm dữ liệu sơ cấp và dữ liệu thứ cấp được thu thập từ văn bản pháp lý về biển và hải đảo nói chung, về đường cơ sở nói riêng của các quốc gia và Văn phòng các vấn đề về Đại dương và Luật Biển của Liên hợp quốc; công trình nghiên cứu của Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ, Ủy ban về đường cơ sở của Hiệp hội Luật quốc tế (ILA), các viện nghiên cứu về luật biển quốc tế điển hình trên thế giới; công trình nghiên cứu của các chuyên gia, nhà nghiên cứu trong và ngoài nước.

Từ khóa: Đường cơ sở, pháp luật quốc tế, pháp luật Việt Nam, vấn đề còn tồn tại

NGUYỄN TẮC CHIẾM HỮU THỰC SỰ TRONG LUẬT QUỐC TẾ VÀ CHỦ QUYỀN CỦA VIỆT NAM TRÊN HAI QUẦN ĐẢO (VÙNG ĐẢO) HOÀNG SA VÀ TRƯỜNG SA

GS.TS Nguyễn Bá Diển, TS. LS Nguyễn Hùng Cường
(Viện Nghiên cứu khoa học biển và hải đảo)

Đối với mọi quốc gia, lãnh thổ quốc gia - chủ quyền lãnh thổ luôn là vấn đề thiêng liêng, có vai trò đặc biệt quan trọng, là cơ sở vật chất cho sự tồn tại của quốc gia, duy trì ranh giới quyền lực nhà nước đối với một cộng đồng dân cư nhất định, góp phần tạo dựng một trật tự pháp lý quốc tế hòa bình và ổn định. Để có thể xác lập chủ quyền quốc gia đối với lãnh thổ, một trong những nguyên tắc nền tảng đã được pháp luật quốc tế ghi nhận, đó là nguyên tắc chiếm hữu thực sự. Nguyên tắc này được ra đời từ Định ước Berlin và đã được áp dụng rất nhiều trong việc xác lập chủ quyền của các quốc gia đối với các lãnh thổ vô chủ (bao gồm lãnh thổ trên lục địa và lãnh thổ biển-hải đảo); đồng thời có ý nghĩa to lớn trong việc giải quyết các tranh chấp lãnh thổ giữa các quốc gia từ cuối thế kỷ XIX đến nay. Hai quần đảo (vùng đảo) Hoàng Sa và Trường Sa từ lâu đã là một bộ phận lãnh thổ thiêng liêng của Dân tộc Việt Nam. Các chính thể của Nhà nước Việt Nam qua các thời kỳ, ít nhất từ thế kỷ XVII, đã thực hiện việc chiếm hữu, khai thác và quản lý đầu tiên, liên tục và hữu hiệu trên hai quần đảo (vùng đảo) này, phù hợp với nguyên tắc chiếm hữu thực sự và các nguyên tắc cơ bản của pháp luật quốc tế. Bài tham luận này nhằm mục đích phân tích và làm sáng tỏ các vấn đề sau: i) Nguyên tắc chiếm hữu thực sự và vấn đề thu đắc lãnh thổ trong pháp luật quốc tế; ii) Việc áp dụng nguyên tắc chiếm hữu thực sự trong thực tiễn pháp lý quốc tế; iii) Áp dụng nguyên tắc chiếm hữu thực sự trong việc xác lập chủ quyền của Việt Nam đối với hai vùng đảo Hoàng Sa và Trường Sa. Qua đó, bài tham luận góp phần cung cấp thêm cơ sở lý luận, cơ sở pháp lý và cơ sở thực tiễn quan trọng để chứng minh rằng Việt Nam có đầy đủ căn cứ pháp lý, bằng chứng lịch sử về chủ quyền đối với hai quần đảo (vùng đảo) Hoàng Sa, Trường Sa. Việc xác lập và thực thi chủ quyền của Việt Nam trên hai quần đảo (vùng

(đảo) này là hoàn toàn hợp pháp, được sự thừa nhận rộng rãi của các quốc gia và cộng đồng quốc tế. Không chỉ góp phần chứng minh, bảo vệ chủ quyền hợp pháp của Việt Nam trên hai quần đảo (vùng đảo) Hoàng Sa, kết quả nghiên cứu của bài tham luận cũng góp phần quan trọng trong việc cung cấp thêm các lập luận, bằng chứng phục vụ đấu tranh, phản bác các yêu sách, hành động phi lý, phi pháp của Trung Quốc và các quốc gia hữu quan trên hai quần đảo (vùng đảo này).

Để đạt được kết quả nghiên cứu nêu trên, tác giả đã tham khảo, trích dẫn và kiện pháp lý của các hội nghị quốc tế và tổ chức quốc tế, án lệ của các thiết chế tài phán quốc tế liên quan đến nguyên tắc chiếm hữu thực sự, văn bản chính sách, pháp luật về chủ quyền biển, hải đảo của Việt Nam và các quốc gia hữu quan qua các thời kỳ, chau bản, chính sử và nhiều tài liệu cổ của các vương triều phong kiến Việt Nam, và nhiều công trình nghiên cứu khác của các chuyên gia, nhà khoa học ở Việt Nam và trên thế giới.

Từ khóa: Nguyên tắc chiếm hữu thực sự, Định ước Berlin, chủ quyền, Việt Nam, Hoàng Sa, Trường Sa